

Dosarul nr. 1ra-1681/2022
1-21042390-01-1ra-15122022

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

04 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență :

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Talpă Boris

Țurcan Anatolie

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu

judecând în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022, în cauza penală privindu-l pe

Svetașov XXXXX, născut la xxxxx, originar xxxxx, domiciliat xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 23.03.2021 – 18.05.2022;

Instanța de apel: 01.07.2022 – 19.10.2022;

Instanța de recurs: 15.12.2022 – 04.07.2023.

Asupra recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 18 mai 2022, Svetașov Vasilii a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal.

În temeiul art. (1), (2) al Legii nr. 243, din 24 decembrie 2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a fost încetat procesul penal în cauza penală privindu-l pe Svetașov Vasilii, de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, cu liberarea acestuia de pedeapsa penală.

S-a încasat de la Svetașov Vasilii în beneficiul părții vătămate Străjescu Fiodor prejudiciul material în sumă de 2700 (două mii șapte sute) lei.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Svetașov Vasilii, la 06 martie 2020, aflându-se la domiciliul cet. Străjescu Fiodor, situat în satul xxxxx, acționând cu intenție directă îndreptată spre realizarea scopului de sustragere pe ascuns a bunurilor altei persoane, fiind în stare de ebrietate și profitând de faptul

că nu este văzut de nimeni, din haina cet. Străjescu Fiodor a sustras un portmoneu cu bani în sumă de 2700 lei, după care cu bunul și banii sustrași a părăsit locul comiterii infracțiunii, fapt prin care a cauzat părții vătămate Străjescu Fiodor o daună materială în proporții considerabilă în sumă totală de 2700 lei.

Astfel, acțiunile inculpatului Svetașov Vasilii au fost încadrate juridic de către prima instanță în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, după indicii calificativi – furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

2. Sentința nominalizată a fost contestată cu apel de către procurorul în Procuratura raionului Ungheni, Guzun Gheorghe, prin care a solicitat casarea parțială acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Svetașov Vasilii să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin.(2) lit. d) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse de 1 an închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu eliberarea inculpatului de la executarea pedepsei în conformitate cu art. 107 Codul penal, în rest, sentința să fie menținute

În motivarea apelului, acuzarea invocă netemeinicia sentinței primei instanțe în partea încetării procesului penal în legătură cu amnistia în privința inculpatului Svetașov Vasilii, iar calificarea acțiunilor inculpatului nu se contestă.

Astfel, apelantul a considerat că prima instanță, aplicând prevederile Legii nr. 243, urma, la finalizarea examinării cauzei penale, să adopte o sentință de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală - cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei, conform art. 107 Cod penal. Or, adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal pe motivul intervenirii amnistiei, nu se regăsește în conținutul art. 391 Cod de procedură penală.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022 a fost admis, din alte motive, apelul declarat de către procurorul în Procuratura raionului Ungheni, Guzun Gheorghe, casată, inclusiv din oficiu, parțial sentința Judecătorei Ungheni din 18 mai 2022, în latura penală, și pronunțată o nouă hotărâre, în această parte, conform modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal intentat în privința inculpatului Svetașov Vasilii în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, a fost încetat, din motivul intervenirii amnistiei, cu menținerea sentinței în partea care se referă la încasarea prejudiciului material.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel, făcând trimitere la prevederile art. (1), (2) ale Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a statuat că, deși inculpatul Svetașov Vasilii a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței de judecată și de a se apăra personal, sustrăgându-se de la judecată, fapt pentru care a fost anunțat în căutare, avocatul Rotari Alexandru în numele ultimului, în prima instanță, a înaintat un demers prin care a solicitat încetarea procesului penal în privința inculpatului în baza Legii nr. 243 confirmând prin semnătură solicitarea inclusă, întrunind, astfel, condițiile necesare.

În continuare, instanța de apel a menționat, în conformitate cu prevederile Legii sus-menționate, precum și a dispozițiilor art. 275, 332 Cod de procedură penală, că prima instanță, în partea dispozitivă, eronat a aplicat amnistia în privința inculpatului, fapt ce nu poate fi reținut în speță, or, secțiunea I a Capitolului III al Titlului II al Părții Speciale al Codului de Procedură Penală, identifică doar trei categorii de sentințe ce urmează a fi adoptate de către instanțele de judecată la finalizarea examinării cauzei penale și anume: *sentințe de condamnare* (art. 389 Cod de procedură penală); *sentințe de achitare* (art. 390 Cod de procedură penală); *sentință de încetare a procesului penal* (art. 391 Cod de procedură penală). Astfel, este inadmisibil ca să existe cu referire la una și aceeași faptă și soluție de încetare și soluție de condamnare.

Subsecvent, instanța de apel a notat că, una din soluțiile, de altfel, unica care poate fi adoptată la finalizarea examinării cauzei penale în cazul aplicării prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, reprezintă o sentință de încetare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 332 Cod de procedură penală.

La fel, instanța de apel a statuat că motivele invocate de către acuzare în cererea de apel nu și-au găsit confirmare la judecarea cauzei, or, în privința inculpatului Svetașov Vasilii sunt aplicabile prevederile actului de amnistie, cu încetarea procesului penal pornit pe numele său, și ținând cont de faptul că Legea permite aplicarea amnistiei, depunând avocatul ultimului, în acest sens, o cerere în scris, acesta neavând antecedente penale, precum și faptul că sancțiunea infracțiunii imputate prevede pedeapsă sub formă de amendă în mărime de la 650 la 1350 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 4 ani, fiind calificată drept una mai puțin gravă, neexistând vreo restricție în sensul art. 6 al Legii nr. 243, astfel, a ajuns la concluzia că procesul penal în privința lui Svetașov Vasilii, intentat în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal urmează a fi încetat în legătură cu aplicarea art. 2 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare din 31.12.2021.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, prin care, invocând temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, se solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În susținerea argumentelor invocate în recursul declarat, reieșind din textul Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare din 31.12.2021, recurentul a menționat că pentru aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate/condamnate, acestea urmează să fie liberate/absolvite de executarea pedepsei, or, adoptarea unei soluții de încetare a procesului penal este contrară situației prevăzute la art. 8 al Legii vizate, care prevede posibilitatea absolvirii inculpatului de la executarea pedepsei principale, însă nu și a pedepsei secundare — dacă sancțiunea normei prevede și pedeapsa complementară care urmează a fi aplicată inculpatului și poate fi făcută doar la emiterea unei sentințe de condamnare.

Mai mult, lecturând decizia instanței de apel din 19 octombrie 2022, în partea încetării procesului penal în legătură cu aplicarea actului amnistiei, recurentul a dedus că instanța de apel nu a individualizat pedeapsa care urma să o aplice inculpatului Svetașov Vasilii. Cu toate că a fost examinat fondul cauzei, cercetate probele, prima instanță a omis să individualizeze pedeapsa, or, aplicarea actului amnistiei constituie un temei de nereabilitare a persoanei, fiind în prezența unei sentințe de condamnare.

5. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de către recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că este pertinent în speța dată temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume, *că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și-a găsit confirmarea în cauza dată, invocând în acest context următoarele.*

Potrivit art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Conform art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.

În corespundere cu art. 414 alin. (1), (2), (5) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală,

decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Totodată, conform art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale. Potrivit art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală, normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

Astfel, în corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Potrivit art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia. Conform art. 285 alin. (2) și (7) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul Cod.

Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.

În temeiul art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Conform art. 332 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 285 alin. (2), instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

Dispozițiile art. 384 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură penală indică că instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 389 alin. (1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

Esențiale, în acest sens, Colegiul penal lărgit consideră, inclusiv, prevederile art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), alin. (4) Cod de procedură penală, care indică expres că partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă: *descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului.*

Partea descriptivă a sentinței de încetare a procesului penal trebuie să conțină descrierea și motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal.

Conform art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este obligată să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.

Potrivit art. 396 pct. 2) Cod de procedură penală, dispozitivul sentinței de încetare a procesului penal trebuie să cuprindă dispoziția de încetare a procesului penal și motivul pe care se întemeiază încetarea procesului.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Art. 2 alin. (1) și (4) prescriu că, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei Legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

Analizând în cumul aspectele descrise supra, Colegiul penal lărgit reiterează că instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, rejudicând cauza conform regulilor generale, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (*pct. 3. și pct. 3.1. din prezenta decizie*), a dispus, neclar, în dispozitiv că „*Procesul penal în privința lui Svetașov Vasiliu, în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Codul penal, se încetează din motivul intervenirii amnistiei*”, astfel, nefiind respectată procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzută de normele Codului de procedură penală, enunțate supra.

În acest context, consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8), 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) Cod de procedură penală).

Ulterior însă, dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), prima instanță și instanța de apel (art. 413 alin. (1), art. 415 alin. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărâsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței

sau deciziei, de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (*art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală*).

În același timp, legiuitorul în prevederile art. 391 Cod de procedură penală (*sentința de încetare a procesului penal*), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, cât, de altfel, și a prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (*art. 332 alin. (5), 384 Cod de procedură penală*), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (*instanței de apel*) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Subsidiar, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (*art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală*).

Așadar, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident, că instanța de apel nu a judecat apelul în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, raportate la faptul că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022, în cauza penală privind-l pe **Svetașov** xxxxx și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la **06 septembrie 2023**.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Talpă Boris

Țurcan Anatolie

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu